

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Antisemittisme på norsk / "Guds funksjonshemmede bilde" / Alvor og håp / Kjetterjakt - en tvilsom folkekirkesport / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

Bots- og bededag - Brita Hardeberg
Allehelgensdag - Kurt Hjemdal
23. søndag etter pinse - Sjur Isaksen

Det handler alltid om at jødene ikke oppfører seg slik "vi" forventer.

Antisemittisme på norsk

Finnes det antisemittisme i Norge? Spørsmålet er relevant, da nordmenn - og særlig intellektuelle - har et selvbilde som plasserer dem som tolerante, vidsynte og rettferdige. Jostein

Gaarder skriver: *I to tusen år har vi terpet humanismens pensum, men Israel hører ikke. Gaarders vi innbefatter sikkert hans mange støttespillere i den norske kultureliten. På*

Aftenpostens websider kan man lese Gaarders kronikk (5/8-2006), samt få tilgang til tusen leserinnlegg. Disse dokumenterer hvor sterkt både den folkelige og kulturelle antisemittismen står i Norge. Man antyder at motstanden mot Israel og jødene skyldes at så mange kristne i Norge har hatt en sterk kjærlighet til jødene, og dels en ukritisk støtte til staten Israel. Kanskje dette kan forklare hvorfor skolelagsguttene Jostein Gaarder og Edvard Hoem tar et oppgjør med fortiden. Gaarder skriver: *Vi tror ikke på forestillingen om Guds utvalgte folk. Vi ler av dette folkets griller og gråter over dets misgjerninger. Å opptre som Guds utvalgte folk er ikke bare dumt og arrogant, men en forbrytelse mot menneskeheten.*

Gaarder tar stadig "den jødiske rabbi" til inntekt for egne domsutsagn. Betegnelsen "den jødiske rabbi" på Jesus i denne sammenheng er særdeles upassende. Hans kronikk gir assosiasjoner til både kristne og nazistiske traktater. Han omtaler dem som med Guds hjelp vil ha en endelig løsning på palestiner-spørsmålet; Han skriver: *Frykt ikke! Trengselstidene er snart over. Vi er ved vannskillet nå. Det er ingen vei tilbake... Vi tror ikke at Israel sørger mer over førti drepte libanesiske barn enn de i mer enn tre tusen år har jamret over førti år i ørkenen. Vi noterer oss at mange israelere feirer slike triumfer slik de en gang jublet over Herrens landeplager som passende straff for det egyptiske folk... Gaarder ler beklemt av dem som fortsatt tror at floraens, faunaens og galaksenes gud har valgt seg ut et bestemt folk som sine favoritter og gitt dem morsomme steintavler, brennende busker og license to kill.*

Gaarder går i den samme fellen som så mange før ham; han lar følelsene løpe av med seg og avslører seg grundig. *Det er grenser for vår tålmodighet, og det er grenser for vår toleranse... Det er ingen vei tilbake. Det er på tide å øve inn en ny lekse: Vi anerkjenner ikke lenger staten Israel. Men når har de offisielle representanter for staten Israel begrunnet sin rett til landet med at de er "Guds eget folk?"*

Denne saken går inn i rekken av den kontinuerlige hets mot jødene fra kristent hold: Dere er ikke takknemlige nok; dere er ikke

ydmyke nok. Pave Innocens III uttalte at jødene hadde dømt seg selv til evig trelldom da de drepte Kristus. Jødene måtte derfor ikke være overmodige, men betrakte sin skyld og skam i underdanighet, og alltid ære den kristne tro. Etter holocaust snur man på det, slik Amos Oz uttrykte det i Dagbladet: *Dere vil at vi skal leve opp til forestillingen om jøden som har lidd så mye at han nå bør opptre som helgen.* Det handler alltid om at jødene ikke oppfører seg slik "vi" forventer. Luthers antijødiske uttalelser er vel kjent. Mot slutten av sitt liv skrev han blant annet at *dersom jødene ville omvende seg til kristendommen vil vi tilgi dem alt, men dersom de holder fast på sin jødedom burde vi ikke finne oss i at de fortsatt bor her hos oss.* Argumentet gjentas

Gaarder mottar applaus fra sine egne. Luther møtte faktisk motstand, særlig fra de som hadde humanistisk dannels.

i stadig nye varianter. "Jødene skal vær så god oppføre seg pent dersom vi skal anerkjenne staten deres".

På 1520-tallet omtalte Luther jødene med respekt.

Jødene har ennå ikke den sanne tro, men så er sannelig ikke heller alle kristne sanne kristne, skrev han. Til og med jødene overså at Luthers vennlige tone skyldtes hans håp om at de skulle bli kristne. *For den korsfestede jødes skyld, han som ingen kan ta fra meg, vil jeg gjerne gjøre det beste for alle jøder - med mindre dere bruker denne min velvilje til deres egen forherdelse...* skriver Luther til Josel av Rosheim i 1537. Men jøder flest lot seg ikke omvende, og da fikk pipen en annen låt. I 1543 skrev Luther tre skrifter mot jødene. I det siste sier Luther at han hadde bestemt seg for å ikke skrive mer om jødene, da han var ferdig med dem. Det nyttet ikke å omvende dem, de var helt forherdede. Luther er svært polemisk og grov i dette skriftet. Hans reaksjon utgjør kjernen i den typiske vestlige antisemittismen. Man kan tale vel om jødene så lenge de oppfører seg som oss, eller man har håp om at de vil bli som oss. Men dersom de skuffer oss, har vi rett til å ta dem, jage dem bort eller straffe dem for deres ulydighet. Jostein Gaarder går inn i denne rekken av domsprofeter når han truer jødene og varsler en ny diaspora etter nært forestående katastrofer. Gaarder mottar applaus fra sine egne. Luther møtte faktisk motstand, særlig fra de av reformatorene som hadde humanistisk dannels. I den prote-

stantiske byen Strasbourg nektet man å trykke hans bok "Om jødernes løgner", og da Luther så fikk gitt den ut annetsteds ble den møtt med absolutt taushet fra de øvrige reformatorer. I Zürich mente man at boken var så svinaktig og skitten at den snarere måtte være skrevet av en svinehyrde enn en kjent sjelehyrde.

Den lærde Erasmus ble i likhet med Jostein Gaarder regnet som en stor humanist, og begge rakker de ned på Det gamle testamente og jødernes Gud. Erasmus skrev til Capito i 1518: "Å - Om bare den kristne kirke ikke hadde satt Det gamle testamente så høyt." Han advarte mot hebraisk og jødiske skrifter: *Det finnes ikke noe som er farligere, eller mer i strid med Kristi lære enn denne pest.* For å uttrykke sin egen liberalitet, kunne han skyte av at han til og med kunne være sammen med jøder, når vedkommende jøde var en venn, og ikke uttrykte nedsettende ting om Kristus i hans nærvær. Erasmus preges av en "klassisk" antisemittisme, en kombinasjon av folkelig "jødene drepte Jesus" retorikk og en nedvurdering av det semittiske i forhold til det gresk-romerske. Jostein Gaarder skriver: *Den jødiske rabbi hevdet for to tusen år siden at Guds rike ikke er en krigersk gjenreise av Davidsriket, men at Guds rike er inni oss og iblant oss. Guds rike er barmhjertighet og tilgivelse. To tusen år er gått siden den jødiske rabbi avvæpnet og gjennom-humaniserte gammel krigsretorikk. Allerede på hans tid opererte de første sionistiske terrorister. Israel hører ikke.*

Jeg tror nok de fleste av oss forstår at Jostein Gaarder ville uttrykke sin fortvilelse over krigen i Libanon, og de politiske og militære avgjørelser som tas av det israelske regime. Det er

ingen grunn til å skulle forsvare Luthers åpenbart antisemittiske holdninger. Det kan nok forklares, men bør ikke forsvares. Slik er det også med Jostein Gaarders kronikk. Kommentatorene i tyske aviser oppfatter enstemmig og utvetydig Gaarders kronikk som antisemittisk. Hvorfor har ikke nordmenn denne kritiske sans? Kanskje ligger svaret i de mange kommentarene på Aftenpostens nettsider, der en som typisk nok kaller seg "Ola Dunk" forsvare Gaarder ved å angripe hans kritiker Mona Levin: *Jødene i Norge viser en ekstremisme som er skremmende og farlig hvis Levins meninger representerer denne gruppen. Jeg trodde norske jøder var intellektuelle og hadde lært av historien.* I Tyskland har man tatt et oppgjør med grumset i egen fortid. I mange andre land, Norge inkludert, roser man seg fortsatt av motstanden mot nazistene, og tror om seg selv at man var immune mot antisemittismen eller faktisk beskyttet jødene.

Forfatteren Jostein Gaarder vet hvilken makt ord har, men han ble oppriktig forskrekket over at noen kunne reagere på de ting han skrev. Han trodde det var de politiske utsagn som var brennbare. Men han overså formen og de ord som "bare kom" da følelsene og engasjementet var på topp. Et øyeblikk var masken borte. Nettopp da viste antisemittismen seg. Antisemittismen på norsk.

VIDAR L. HAANES
vidar.l.haan@mf.no

”Guds funksjonshemmede bilde”

AV EYOLF BERG, PREST

Undertegnede var - som eneste nordmann på hele konferansen - hovedtolk ved den europeiske konferansen for sjelesorg blant hørselshemmede i dagene 14.-18. august. Denne konferansen arrangeres av Det internasjonale forbundet for sjelesorg blant hørselshemmede (Internationaler Verband für Schwerhörigenseelsorge - IVSS-Churchear) annet hvert år. Årets konferanse fant sted i en liten by i Tyskland, Drübeck i Harz, i et tidligere benediktinerinne-kloster som er praktfullt satt i stand som kirkelig konferansesenter og drives av den protestantiske kirken i Sachsen-Anhalt.

Konferansedeltakerne kom fra Sverige, Finland, Danmark, Tyskland, Østerrike, Frankrike, Polen og Ungarn - foruten Norge - og representerte både protestantiske og katolske kirker.

Temaet for årets konferanse var ”Guds funksjonshemmede bilde” og tok for seg forholdet mellom gudbilledligheten som beskrives i

Klosterkirken i det tidligere benediktinerinne-klosteret Drübeck. Foto: Eyolf Berg.

skapelsesberetningen, og de funksjonshemmede iblant oss. Fokus lå, naturlig nok, på de hørselshemmede, et begrep som omfatter alt fra lettere tunghørhet til døvblithet (mennesker som ikke er født døve, men som blir døve enten i løpet av oppveksten eller i voksen alder).

Temaet ble belyst av foredragsholdere med ulik faglig bakgrunn og tilnærming til temaet, fra kirkelig engasjerte politikere via foreldre med hørselshemmede barn til teologer og psykiatere med spesialisering innen arbeid blant hørselshemmede. Samtlige foredrag var

denne gangen på tysk og ble tolket til engelsk. De vil også bli publisert to-språklig.

Det store spørsmålet i temaet gikk like inn i kjernen av spørsmålet om funksjonshemmedes menneskeverd: Kan Guds bilde være funksjonshemmet? Ingen av foredragsholderne ga lettvinne løsninger på spørsmålet, men både enkeltvis og samlet pekte de på at nettopp de funksjonshemmede med sine

spesielle behov og uttrykksformer avbilder sider ved Gud som vi ellers ikke ville ha sett. Uten å idealisere ble det påpekt at i stedet for å se på funksjonshemmede som mindreverdige, slik de ulike ismene, av både den ene og den andre politiske farge, i forrige århundres Europa gjorde, lar den bibelske tanken om gud-billedligheten oss se funksjonshemmede mennesker som uttrykk for Guds uendelige mangfoldighet. For en del av konferansedeltakerne ble dette spesielt synliggjort ved at vi på en utflykt til Brocken, det klassiske Bloksberg, kom til å reise sammen med en gruppe psykisk utviklingshemmede ungdommer fra Hannover. Vi kom i en god dialog med flere av dem om konferansetemaet vårt, og ledsagerne deres ga uttrykk for at temaet hadde truffet disse ungdommene i hjertet.

Etter en forhåndssamtale med Stein Unneberg i Tunsberg bispedømme og en rask undersøkelse blant andre kirkesamfunn kunne undertegnede, som har vært engasjert i IVSS-Churchear i en årrekke, legge frem en kortfattet rapport om situasjonen for hørselshemmede i våre hjemlige menigheter. Jeg måtte konstatere at selv om der er skjedd en vesentlig forbedring når det gjelder for eksempel teleslyngeanlegg både innen- og utenfor Den norske Kirke, gjenstår det mye, først og fremst bevisstgjøringsarbeid, før vi kan si at hørselshemmede er fullt ut integrert i norsk kirkeliv. Det var derfor med stor undring både jeg selv og andre noterte at foruten konferansens hovedtolk glimret norsk kirkeliv med sitt fravær. Ikke engang Tunsberg bispedømme, som er korporativt medlem av IVSS-Churchear, var representert, ei heller kirkeådet som har hatt en representant på flere tidligere konferanser.

For undertegnede var det gledelig å konstatere at konferansen for første gang ble tolket til tegnspråk. Da jeg kom inn i dette arbeidet for 11 år siden, var det for de aller fleste andre enn nordmenn og svensker totalt utenkelig med slik tolking. Det var kun den orale kommunikasjonsmetoden som telte, med støtte av skrivevolking, dvs. at alt som blir sagt, kommer opp på storskjerm. Siden den gang har både danskene og ikke minst tyskerne, til dels også østerrikerne, endret holdning til tegnspråket og innser idag at dette er en

kommunikasjonsmetode som ikke hindrer, men tvert om fremmer talespråket blant hørselshemmede, samtidig som det gir et nødvendig språklig grunnlag for de som til slutt blir døve. Nettopp ved at man får tegnspråket inn mens man fremdeles har noe hørsel, har man et grunnlag for ren tegnspråklig kommunikasjon den dagen man ikke lenger kan gjøre seg nytte av talespråket.

De hørselshemmede vil, som flere av innleggene på konferansen påpekte, i fremtiden utgjøre en stadig større del av menighetene og ikke lenger bare blant de eldre menighetsmedlemmene. Stadig flere yngre mennesker lider av alvorlig hørselsnedsettelse som følge av bl.a. diskotekstøy og skader forårsaket av ørepluggene til walkman, discman og mp3-spillere. Hvordan møter vi som kirke denne gruppen? I dag faller de ofte utenfor og isolerer seg fra gudstjenester og andre kirkelige sammenhenger. Bevisstgjøring, opplæring og tilrettelegging er viktige stikkord. Jeg håper derfor at jeg ikke blir eneste nordmann på neste konferanse som vil finne sted i august 2008, antakelig i Tallinn i Estland.

Alvor og håp

Svar på Per H. Andersens innlegg "Er teologi alt?"

AV OLE FREDRIK KULLERUD

Per H. Andersen byr i sitt siste svar til meg igjen på en teologisk reduksjonisme hvor kun utvalgte deler av Det nye testamente regnes som genuin kristendom.¹ Resultatet av denne reduksjonismen blir en avkorting av evangeliet. Dette er en krass påstand. Men jeg mener det er saklig grunnlag for den. Det skal jeg prøve å redegjøre for i dette innlegget.

Først spiller Andersen Skriften ut mot bekjennelsen og kirkens læretradisjon. Når det så blir påvist at Nytestamentet selv taler om en fortapelse, sonderer han brevlitteraturen ut som en feilutvikling som vi ikke er bundet av. Da imidlertid Jesus viser seg som den krasseste i sin tale om fortapelsen, må også han utsettes for kildekritikk. En del av det vi ikke liker av hans forkynnelse, defineres som kontekstuel. Men det er lite troverdig at tilfeldigvis det vi - og mange i Kirken før oss - ikke liker hos Jesus, ikke er gyldig utover talesituasjonen. En "lectio difficilior"-tankegang skulle tilsi det motsatte. Andersen gjør det for enkelt for seg når han innsnevrer kildegrunnet for at det skal passe med det Jesus-bilde han kommer til evangelieoverleveringen med. Når man bruker Jesu gjerning og forkynnelse i kirkelig debatt, må man la seg forplikte av dette i sin helhet slik det er historisk overlevert.

Når Andersens strategi til sist viser seg ikke å føre frem, går han til frontalangrep på klassisk teologi overhodet idet han forveksler denne

med fariseisme. For det er det han gjør når han spiller lov og evangelium ut mot hverandre. Loven er Guds fremmede verk, men den er likefullt "Guds uforanderlige vilje".² Den er "hellig" (Rom.7,12). Den skal vi fortsatt forkynne. Men ikke til frelse. Loven er Guds "ris" for at vi skal gripe etter evangeliet. Og den er veileder for at det ikke skal bli kaos i samfunnet. I den antikristelige forførelse skjer derimot et bortfall av lov (Matt.24,12; 2.Tess.2,3ff).

Andersen bedyrer i sitt innlegg at ord som "fariseisme" fra hans side ikke er ment som skjellsord, men er dekkende for det kristendomssyn jeg representerer. Trolig sammenligner Andersen klassisk teologi med fariseisme (han taler også om "den Lovens Gud som dominerer hos de konservative") fordi både fariseismen og klassisk teologi vil ta sitt grunnlag på alvor. Da blir også det å ta Jesu ord på alvor fariseisme. Men Jesus sa at ikke en tøddel i loven skulle forgå (Matt.5,17ff; 24,35). Ikke alvoret var problemet med fariseerne, men at de selv ikke tok det som de forkynnte på alvor (Matt.23,2ff). Det forblir en stående advarsel til oss kristne idag.

Men Andersens begrepsbruk er urimelig. Også sett fra en jødisk synsvinkel er den det. Jødiske forskere reagerer på at 'fariseer' nærmest brukes som en sekkebetegnelse på alt som er bedrøvelig. For hvem var fariseerne?

Fariseismen var blant mye annet en lekmannsbevegelse innen jødedommen som ville applisere noen av de presterlige reglene på lekfolk.³ Fariseerne var ikke en inkarnasjon av alt negativt som tenkes kan. Men de var så uheldige å være på galt sted til galt tidspunkt og er dermed blitt hengt ut for all ettertid. Med all sin religiøse iver og hykleri møtte de Gud selv i jøden Jesus og ble der avslørt. Men jeg tror at hvis Jesus hadde møtt norske idealister, ville de også ha blitt refset. Enhver religiøs iver som ikke stammet fra ham måtte kollidere med ham.

Fariseerne representerte en religiøsitet som ikke hadde plass for Jesus. Her er de i selskap med alle som avviser ham, hvilken kultur eller religion de tilhører. Hykleri og selvgodhet er velkjente fenomen. Men det kan for europeere være bekvemt å ha verdens religiøse prügelnabe trygt lokalisert innen jødedommen. Dette er en generell refleksjon fra min side. Jeg tillegger ikke Andersen noe slikt anti-judaistisk motiv.

Troen står - for meg og for oss alle - på spill i møte med Jesu uhorste tale. Man gjør troen u-falsifiserbar dersom man frakjenner den et objektivt og uforanderlig innhold. Tolkning forholder seg til gitte størrelser. Den er mer eller mindre sannsynlig, men ikke helt fri. Det er dessuten mulig å forholde seg direkte til den i argumentasjonen.

Med hensyn til læren om fortapelsen har jeg mine spørsmål, min personlige fortvilelse og undrende håp om at vi, når vi forhåpentligvis når frem til det fullendte gudsriket, vil bli positivt overrasket. Jfr. de tre overraskelser Luther forutså ville møte ham der. Men jeg tror ikke de harde ordene av Jesus var billig skremelspropaganda. Jeg tror de hadde et saklig innhold - som jeg kanskje skulle ønske var annerledes. Men han som talte ordene, hadde definert hva som er verdens problem, og han gjorde noe med det. Han ofret seg for verdens frelse. Det har ikke jeg gjort. Da blir mine eventuelle bestyrtelser over at situasjonen virkelig er så alvorlig som Jesus sier, mindre interessante. Og jeg har mot hans ord ingen troverdighet. Derfor bøyer jeg meg for Jesu tale om fortapelsen. Og dette er ikke min private tolkning. Dette er Kirkens tro, slik vi blant annet finner den i CA.

”For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv” (Joh.3,16). Jesus presenterte både problemet (fortapelsen), løsningen (troen) og tilbudet (evig liv). Han forkynte lov og evangelium. Noe annet har jeg som forkytter og teolog ikke å tilby. Jeg kjenner ikke noe som er bedre enn det evangelium jeg her vitner om. Og jeg tror at klassisk luthersk teologi - med resonans i annen god kristendomstolkning - får dette frelsesbringende oppgjøret frem på en fortreffelig måte.

Da får Loven være Lov. Det gamle livet skal dømmes og dø hver dag. Da får også Evangeliet være Evangelium. Ingen forhandling med det gamle menneske og synden, men noe helt annet - som bryter inn i våre liv og omdefinierer oss uten forankring i vår empiriske livsførsel. Men med konsekvenser for alle sider ved livet.

Dette evangeliet kommer til oss uten makt og tvang. Det må tas imot som en gave. Dette er så men ikke fariseisme. En grunn-tanke i fariseismen er tvert imot at ”man vill förverkliga det gudomliga med från Gud skilda medel”.⁴ Det er med andre ord tanken om religiøs endring innenfor rammen av eksisterende muligheter i menneskenaturen selv. Klassisk luthersk teologi forfekter ikke dette.

”Hvordan kan man da påstå at noen ikke arver Guds rike - altså ikke blir frelst - fordi de har en legning eller dårlige gjerninger” når den lutherske kristendommen lærer frelse ved tro uten gjerninger, spør Andersen. Mitt svar er at vi alle i utgangspunktet er fortapt. Bare tro på Jesus og overføring av de dårlige gjerningene på ham kan redde oss unna fortapelsen. Legning hindrer ingen i å ha denne frelsende troen. Men nekter vi å bekjenne våre synder, altså lever vedvarende i dem uten å ta avstand fra dem, blir vi ikke frelst, ifølge NT. Jfr. 1.Joh.1,8ff.

”Er teologi alt,” spør Andersen og sier at han velger å la ”livet styre teologien” og ikke omvendt. Denne ”anti-teologi” er en innvending som kan rettes mot enhver som er uenig med ham - uansett standpunkt. Jeg ser dette trekket som det endelige leddet i hans tilbaketrekning. Når hans resonnement viser

seg å ikke stå seg teologisk, melder han det rett og slett ut av teologien. Da får han frie tøyler.

Teologi er relatert til både dagliglivet og håpet vårt som kristne. Teologien er en kritisk og systematisk gjennomtenkning av alt dette for at vi skal kunne avlegge "regnskap for det håp vi eier" (1.Pet.3,15). Dette er ramme alvor. Og en fantastisk sjanse. Dette håpet må vi forkynne og lokke mennesker til. Da går vi ikke lovens, men evangeliets og livets ærend.

Vi står i denne debatten overfor saklig uenighet. Når jeg protesterer mot tanken om at "fortapelsen ikke kan være forenlig med Jesu evangelium" og at "apokatastasis [blir] den eneste logiske konsekvens av evangeliet", er det ikke fordi jeg "ikke [vil] lytte", men fordi jeg har lyttet og kjenner denne tanken. Men jeg avviser den. Tro mot det Kirken har lært meg.

Den saklige uenigheten gjelder også synet på legitimiteten av et delt kirkelig syn på homofilt samliv. Det er nå "faktisk [...] to motsatte standpunkt i kirken", skriver Andersen og spør

hvordan man forholder seg til det. Men ut fra hans forståelse av evangeliet er det synet jeg representerer så beklagelig og hans eget så innlysende at "vi ikke i lengden kan opprettholde to syn i kirken", som han skriver to avsnitt nedenfor. Leseren bør merke seg dette. Den åpne *lytten* er altså utstyrt med holdbarhetsdato. Det kommer åpenbart en tid for å *lyde* et nytt paradigme. Men det skal ikke jeg være med på. Jeg vil snarere jeg stå i det kirkelige tolkningsfellesskapet, både diakront (tradisjon) og synkront (katolisitet). - Dermed anser jeg dette ordskiftet med Per H. Andersen for å være avsluttet fra min side.

¹ LK 141 (2006)/14: 372-374.

² FC Ep. VI,6.

³ Jacob Neusner, *From politics to piety. The emergence of Pharisaic Judaism*, 2. utg. New York 1979 og E.P. Sanders, *Jewish law from Jesus to the Mishnah*, Philadelphia 1990.

⁴ Hugo Odeberg, *Fariseism och kristendom*, 4. oppl. Uppsala 1990: 100.

Kjetterjakt - en tvilsom folkekirkesport

AV KNUT S. BAKKEN, PREST I OSLO

Sommeren som i skrivende stund er over, er heldigvis ikke tiden for teologiske stridigheter og kjetterjakt. Den er for mange kristne stevnetid med fellesskap, taler og bibeltimer. Noen av deltakerne leser de hellige skrifter som Guds ord. Alt - eller i hvert fall det meste - gjelder for oss som lever i dag. Men mange av oss leser Bibelen på en annen måte. Det er noe som er sentralt, annet er mer sekundært som ikke gjelder for oss men for dem det ble skrevet til for snart 2000 år siden.

Både kristne og muslimer må tilpasse seg den tiden de lever i. Gjør de ikke det, vil det lett oppstå konflikter, noe vi har merket mye til de siste årene. Mange muslimer har problemer med å tilpasse seg de europeiske demokratier. Og mange kristne opplever at samfunnet fjerner seg fra deres barnetro der bibelen ga svar på det meste her i livet! Men det er vel ingen i dag som vil gjøre ord i Det gamle testamentet til sine der personer med samme kjønn som har sex, trues med dødsstraff!

Den norske kirke har i stor grad evnen til å tilpasse seg tiden vi lever i. Noen av de mest bibeltro og ledere i Human-etisk forbund mener det får være grenser for å tilpasse seg en ny tid. De som er interessert i temaet oppfordres til å gå gjennom gamle bispeprotokoller: Her kommer det tydelig frem hva biskopene har ment gjennom tidene.

Og det er interessant lesning som viser at biskopene i dag ikke mener det samme som de gjorde for en del år tilbake. Og godt er det! For tidene forandrer seg og også Bibelens "klare" ord blir mindre klare i møtet med en ny virkelighet. Det er som med biskopene som for oss andre, vi forandrer mening i løpet av livet. Hadde vi ikke gjort det, hadde vi ikke fulgt med i utviklingen.

Ønske om en levende folkekirke hvor medlemmene har ulike syn og leser Bibelen (i den grad de gjør det) på ulike måter, må også stå sentralt når vi utover høsten skal diskutere en ny kirkeordning

Og det er aktuelt i dagens debatt om kirkens identitet - i hvor stor grad må den kristne tro bygge på et bestemt bibelsyn? Hvor "bibeltro" må et medlem i Den norske kirke være? Det vil alltid være medkristne - også i Den norske kirke - som ikke aksepterer ulike bibelsyn. Det vil vi nok merke når sommeren nå er over og jakttiden begynner. For jakttid er det også i kirken, dessverre, kjetterjakt.

SØNDAGSTEKSTEN

Brita Hardeberg, Kurt Hjemdal og Sjur Isaksen

Bots- og bededag

29. oktober 2006

Prekentekest: Luk 13, 23-30

Jes 55, 6-7

Gal 6,7-10

Bots- og bededag er en underlig dag. Har vi bruk for den? Hva skal vi i så fall bruke den til?

Om Bots- og bededagen

Dagens historie i vår kirke kan sjekkes hos Helge Fæhn (Gudstjenestelivet i Den norske kirke, 1994, s 93f, 230, 233, 329, 355, 364): Alminnelige bededager har tradisjonelt vært på hverdager, først og fremst fredager. Katastrofer (krig, nød, dårlige avlinger osv) har utløst forordning både om flere alminnelige og om særskilte bededager. Eksempelvis nevner Fæhn at det dystre utfallet av 30-års-krigen for Danmark i 1620-årene førte til forordning om regelmessige bededager både i by og på land (hver fredag i byene, en onsdag i måneden på landet). Tradisjonen svekkes etter hvert og knyttes ofte sammen med nattverdsfeiring eller katekismeundervisning. Fra 1686 innføres en årlig Bots- og bededag, og frem til 1915 var denne lagt til fredag før 4. s. etter påske. Fra 1916 ble dagen flyttet til fredag før Allehelgensdag. For å spare samfunnet for en fridag, ble dagen lagt til søndag i 1951, et grep

som gjerne kan diskuteres på nytt (se Per Lønning, Høymesse, 1979 s 93 f).

Særlige bønner og salmer ble brukt på bededagene, det er tradisjon for bruk av litaniet og for en fast bededagsbønn som likner den vi har. Noen steder ble bededagsbønnen bedt av prest og menighet sammen.

Hvordan kan vi bruke dagen?

Liturgien for dagen bærer videre klageord og botsbønner fra farne tider, ord som har gitt hjelp i nød, angst og meningsløshet. Dersom vi vil videreføre bots- og bededag, er det naturlig å knytte den til vår tids katastrofeopplevelser, slik som miljødeleggelse, krig og terror, og la dette prege måten å bruke tekster og bønner på.

Liturgiboken gir friere tøyler bruk av tekstrekken enn tilfellet er i høymesseliturgien. Det forutsettes at evangelieteksten og en av de andre oppgitte tekstene leses i gudstjenesten. Predikanten velger fritt hvilken av de tre tekstene hun vil preke over.

Liturgien forutsetter at bededagsbønnen kan gjøres aktuell ved at sentral kirkelig myndighet anbefaler tilføyelser i teksten. Ordningen viderefører gammel praksis, men blir lite brukt. Selv har jeg gode erfaringer med å trykke opp bededagsbønnen og la menigheten be sammen med liturg. Det gjør det forhåpentligvis lettere å finne mening i ordene.

Kanskje får vi også tilbakemeldinger på om teksten fortsatt fungerer for folk.

Liturgiboken sier at det kan holdes nattverd dersom det sjelden er gudstjeneste i kirken. Jeg tenker at det ville være naturlig å ha nattverd denne dagen for å understreke Guds nærvær i verdens nød.

I år velger vårt prosti å legge en av prostiets gudstjenester til kveldstid og gjennomføre den som temagudstjeneste. Det gir mulighet til å tenke nytt omkring liturgi og musikkbruk, og blir en spennende utfordring for oss.

Kanskje er dette dagen for å si noe om situasjonen i Midtøsten akkurat nå? Skulle vi ta et oppgjør med måten tanken om Guds utvalgte folk blir brukt, både i både i jødisk og kristen tankegang? Jan Otto Myrseth er inne på noe slikt i lederen i Luthersk kirketidene 14/06 ("På tide å bryte spiralen"), uten at den er skrevet med tanke på Bots- og bededag. Jamfør sommerens debatt etter Jostein Gaarders kronikk i Aftenposten 5. august ("Guds utvalgte folk"), og få med Arne Johan Vetlesens viktige artikkel i Klassekampen 22. august ("En stemmes autoritet").

Til tekstene

Tekstene er preget av at det er en alvorlig sak å leve. Valg av tekst for preken gir litt ulike muligheter.

Alle tekstene understreker at våre veivalg har konsekvenser. Hos Jesaja er konsekvensene konkrete og nærværende. Den rettfærdige skal erfare Guds nærvær og velsignelse. Galaterbrevsteksten knytter tydelig konsekvensene av våre valg også til hvordan det går med oss i evigheten, men understreker at vi ikke må gi opp å gjøre godt. Evangelieteksten åpner med et konkret spørsmål til Jesus: Herre, er det få som blir frelst? Frelsesbegrepet har som kjent en dobbelthet i seg - både konkret som heling av det som er i stykker her og nå, og i forhold til åndelig helhet og evighet. Jesu svar knytter rett og urett her til menneskenes evige skjebne, om tilhørerne skal sitte til bords i himmelen sammen med Abraham og Isak og Jakob, eller kastes utenfor.

I fortsettelsen velger jeg å kommentere Lukasteksten. Spøreren i v 23 tenkte nok på sin fremtid i himmelen ettersom Jesu svarte slik han gjorde. På Jesu tid er forestillinger om

evig liv utbredt i jødisk tro. Jesu svar er overraskende krast, og reflekterer sikkert et "trykk" i spørsmålet som vi ikke så lett oppfatter. Vi kan tenke oss at mannen er provosert av Jesu forkynnelse, kanskje av det Jesus sa om Guds rike, gjengitt i versene før (18-21): Jesus forkynte at Guds rike kan sammenlignes med et sennepsfrø som vokser til et stort tre som fuglene bygger rede i. Eller med surdeigen som til slutt gjennomsyrer hele deigen. Dette utfordret jødernes tenkning om at de tilhørte Guds utvalgte folk. Mannen var vant til å tenke at evigheten i Guds nærhet var for ham og hans landsmenn (v 26), ikke for folk fra øst og vest, sør og nord (v 29).

Jeg tror vi lever med en beslektet livsholdning og liknende spørsmål: Vi er vant til å leve i med velstand og overflod. Vi er naturlig nok opptatt av hvordan vi skal sikre våre privilegier i fremtiden. Kan freden vare, velferden vare, fremtiden bli trygg for oss og våre? Vi er vant til at jordens ressurser tilhører oss, ikke folk fra sør og øst.

Livet har ingen plass for en selvsikker tro, verken for morgendagen eller for evigheten. Det er ingen plass for særlige utvalgte. Ingen kan ta for gitt hva fremtiden bringer, verken jødene den gangen (eller nå) eller vi. Ingen kan sikre fremtiden. Det viser nyhetene og erfaringen. Vi kjenner oss sårbare og er sårbare. Det er lett å gå seg på veggen. Boten (døren) er å lete etter sammenhenger som kan snu det onde til det gode. Personlig- og i verdenspolitikken.

Biskopenes pressemelding etter 11. september - et apropos

Noen dager etter terrorangrepet i New York og Washington 11. september 2001 sendte bispemøtet ut en pressemelding som på mange måter er en bots- og bededagspreken. Den kan være et apropos i forberedelsen. Jeg siterer:

Den hensynsløshet og grusomhet som kommer til syne i denne udåden, sprenger vår fatteevne. Troen på livets Gud og menneskenes gudskapte evne til godhet, barmhjertighet og rettverdighet stilles på en alvorlig prøve.

Tragedien har avdekket vår grunnleggende sårbarhet, både som enkeltmennesker og som samfunn. Selv ikke verdens mektigste nasjon kan

verge seg og sine, fullt og helt, mot slik råskap. Dette er en stor utfordring for hele verdenssamfunnet. Samtidig viser det oss et grunnleggende dilemma. Å være sårbar er et uutslettelig kjennetegn på det å være mennesker. Sårbarhet innebærer også åpenhet for andres behov og andres lidelse. Sårbarhet er en forutsetning for felleskap og medmenneskelighet.

I fortsettelsen skriver biskopene om hvordan et vern mot sårbarhet vil endre et demokrati til et totalitært samfunn. Vi må ikke la terroristene lykkes i å skape en frykt og en splid som ødelegger mulighetene for å utvikle tillit og samarbeid i verden. I denne situasjonen har vi som religiøse ledere ansvar for å vise respekt for annerledes troende. Biskopene avslutter:

Gud ble selv i Jesus Kristus et sårbart menneske, for å frelse verden fra syndens og dødens ødeleggende makt. Derfor har vi håp også når ondskap og vold rammer oss, og sprer frykt og fortvilelse. Opp mot disse kreftene har Gud vist oss sin uendelige nåde og barmhjertighet. I Kristus har Gud uvetydig stilt seg på livets side, hos ofrene, hos de sårede og fortvilte. Derfor lar Gud oppstandelsens nyskapende krefter bryte fram.

Verden står overfor et avgjørende veivalg - for en rettferdig verden og mot fattigdom og nød. Både for jøder, muslimer og kristne er Moses en budbringer fra Gud, som oppfordrer oss til å velge livet for oss selv, for våre medmennesker, og for de kommende generasjoner (5. Mos 30,19): "i dag tar jeg himmel og jord til vitne på at jeg har lagt fram for dere liv og død, velsignelse og forbannelse. Velg da livet, så du og din ætt kan få leve".

(Sammen mot terrorisme. Et ord fra Den norske kirkes biskoper etter terrorangrepene i USA, 21.9.2001)

Salmer:

Liturgien gir bare plass til to salmer i tillegg til litaniet. Jeg foreslår NoS 415 (Du Far og Herre) før preken og NoS 728 (Herre, du vandrer forsoningens vei) som slutningssalme.

BRITA HARDEBERG
sokneprest i Ilen, Trondheim

Allehelgensdag

5. november 2006

Fest blikket på Jesus

Prekentekest: Hebr 12,1-3

Inngang:

I og med reformasjonen ble helgenene og helgendyrkelsen borte i de protestantiske kirker nesten over natten. Misbruk gjorde at det ble kort prosess. Likevel avviste Luther ikke at det ble fantes helgener, men han omdefinerte betegnelsen i evangelisk retning og knyttet den til alle sanne troende. Det synes i tekstvalget for denne søndagen. I første tekststykke er det Saligprisningene som er evangelietekst. I andre tekststykke er det de følgende versene om disiplene som salt og lys. Og reformatorene beholdt altså Allehelgensdag.

I løpet av de siste generasjoner er Allehelgensdag på nytt blitt omdefinert. Folkereligjøsiteten har gjort den til Alle dødes dag, og den nære koblingen mellom Allehelgen og alle døde står i fare for å gjøre alle døde til helgener eller salige i strid med det Skriften sier. Mange steder avholdes det minnegudstjenester for de som er døde siste året, mange tenner lys på gravene og tankene går til dem som er gått fra oss. Dette gjør Allehelgensdag til en krevende gudstjenestedag der det er fristende å forlate dagens tekster til fordel for mer allmenne tekster som verken utfordrer eller støter.

I år er epistelteksten fra Hebreerbrevet prekentekest. Det er en tekst som retter oppmerksomheten mot Jesus og ber oss feste oppmerksomheten der. Det gir god anledning til å løfte opp det eneste navn som kan frelse, Apg 4,12. Og derfor er det fint om dagens predikanter holder seg til denne teksten.

Om brevet:

Hebreerbrevet ble sannsynligvis med i den nytestamentlige kanon fordi man mente det var et Paulus-brev. Men ganske snart ble det stilt spørsmålsteget ved det og det varte ikke lenge før de fleste fortolkere var enige om at brevet ikke var skrevet av Paulus. Hvem som har skrevet det ble det derimot ikke enighet om. Overskriften sier at brevet er skrevet til

hebraisktalende jøder, men brevet selv synes å motsi dette. Det siteres hele veien fra Septuaginta, den greske oversettelsen av Det gamle testamente og det tyder på at det er sendt til gresktalende jøder.

Vi møter første gang spor etter det hos Clemens i hans brev fra Rom i år 96 og det kan tyde på at det har vært sendt til menigheter i Rom. Men noe sikkert er det ikke mulig å si.

Brevet vender seg til kristne som er i ferd med å gå trette og synes fristet til å vende tilbake til jødedommen. Det rommer en sterk forkynnelse av Jesus som vår himmelske øversteprest og forsøker å overbevise leserne om at det vil være katastrofe å vende tilbake til den gamle pakt. Den har hatt sin tid og er avløst av en ny. Samtidig forsøker forfatteren å oppmuntre sine lesere til igjen å gripe troen på Jesus selv om det vil innebære trengsel og forfølgelse. Det er et av disse oppmuntringsavsnitt som er vår tekst.

Om teksten:

Bilder fra idrettsplassen og løpsøvelser møter oss flere steder i NT, se f. eks 1 Kor 9,24-27 og Fil 3,14. Idretten er ikke et moderne fenomen. Den hadde en sentral plass i det gamle Hellas, og vi kjenner til at idrettsleker ble arrangert flere steder i landet, blant annet i Olympia, Korint, Delfi og Athen. Allerede den gang ble de som vant, folkehelter og idoler med en helt spesiell status. Og det var meget populært å være til stede og følge konkurransene. Når vår tekst derfor antyder at så vel brevsriver som lesere har tilskuere - en sky av vitner - omkring seg, er det et bilde leserne forstår.

I kapitlet foran vårt har forfatteren talt om den lange rekke av troende som har tålt motsigelse for sin tro idet de rettet blikket mot det kommende. Det er disse som her nevnes som vitner til lesernes løp frem mot det mål Gud har kalt dem til. Vi vet noe om hvor godt det er å ha hjemmekamp og tilskuerne i ryggen. Det oppmuntrer og sporer til innsats. Men slik skal bevisstheten om de som har gått foran, oppmuntre de troende i deres innsats for å fullføre den distanse Gud har kalt dem til.

Vitnene er neppe å forstå bare som tilskuere. De er like mye eksempler som ved sitt eksempel inspirerer de som følger etter dem. De våget å satse alt for å nå det som var Guds mål for dem. Og nettopp det er det leserne trenger: Mot til å gå videre på troens vei tross alle hindringer inntil målet er nådd.

For den som skal konkurrere med mulighet for å vinne, er det avgjørende å legge alt som tynger til side. Ellers vil han bli hindret i løpet sitt. Det som tynger, kan gjerne være ting som i seg selv er både gode og verdifulle. Men i denne sammenheng er de i veien. Idrettsmannen forsaker mye som er godt og verdifullt, for å nå sine mål. Og slik vil det være for den som ønsker å følge Jesus. Det gode kan fort bli det bestes fiende. Det gjelder å prioritere bort det som hindrer meg i å komme fremover.

Det som i hvert fall må forsakes, er synden. Den som vil løpe uten å binde opp sin tunika, vil oppleve at den smyger seg rundt beina og hindrer bevegelsen. Slik er synden. Får den rom stiller den seg i veien for videre ferd fremover. Derfor er det viktig å vende seg fra den uansett hvilken skikkelse den har.

Euperistatos - ordet kan bety omgivelsene rundt et menneske eller en begivenhet, eller det kan brukes om en beleiring, et knipetak, en omfavelse som truer med å knuse en. Og det er i siste betydning ordet brukes her: Det som omklamrer og dermed hindrer en i å bevege seg.

Den som skal ha noen mulighet i konkurransen, må imidlertid ikke bare legge av seg det som tynger. Han må også vise utholdenhet så han ikke stanser halvveis. Det kjennetegnet skyen av vitner som ble omtalt i kap 11: "Det var som om han (Moses) så den usynlige, og derfor holdt han ut." v 27. Selv om vi har sett så mye mer av Guds frelsesplaner enn den gamle pakts fromme, er vi felles med dem om å vandre i tro så lenge vi er her. Det er et løp som må gjennomløpes, et liv som må leves. Og som de møtte motstand, gjør den nye pakts disipler det samme. Derfor trenger de å holde blikket festet på det som kan gi mot og trøst slik den gamle pakts fromme gjorde det: "I tro døde alle disse uten å ha vunnet det som

var lovt. De bare så det langt borte og hilste det..." 11,13.

Det som gir mot og trøst nå er frem for alt å se på Jesus, troens opphavsmann og fullender. Arkjegos - opphavsmann. I Apg 5,31 omtales han som "høvding og frelser", i Apg 3,15 som "Livets høvding", og i Hebr 2,10 som "frelsens høvding". Alle steder er det "arkjegos" som er brukt. Han er altså den som grunnlegger troen, men også det første eksempel på troen. "Før Abraham var, er jeg", sier han til jødene, Joh 8,58. "For de drakk av den åndelige klippe som fulgte dem; denne klippen var Kristus", sier Paulus, 1 Kor 10,4.

Jesus er Alfa og Omega, den første og den siste, Åp 22,13. Slik sett er han den første i rekken av troende, og i sin lidelse og død er han troens fullender, teletiånd. Det betyr både at han er den som har lagt troens grunn ved sitt offer, og at han er den som holdt ut i troen frem til målet var nådd. Han er selve prototypen på troen.

Men veien frem var korsets vei. Jesus måtte tåle motstand fra syndere og korsets skam. Hvor tungt det var for ham sier beretningen om Getsemane-kampen noe om. Men idet han holdt ut fikk han den glede som ventet ham. Han ble opphøyet til plassen ved Guds høyre hånd og fikk del i Guds evige herlighet.

Her finnes grunnen for det håp disippelen eier. For Jesu skyld får han hilse den evige herlighet og delaktigheten i den oppstandelse og nyskapelse som kommer.

Samtidig har Jesus vist at korsets vei fører til kronen. Han er det store eksempel på det som venter dem som holder ut. For Hebreerbrevets lesere er det en viktig understrekning. De er i ferd med å gi opp, men dermed mister de alt det Jesus har vunnet til dem. Holder de ut, vil de en dag nå frem og få del i Jesu seier. Derfor tenk på ham. Det løser ut fra tretthet og motløshet.

Til prekenen:

Trette og motløse kristne er ikke noe særsyn i dagens norske kirkevirkelighet. Heller ikke er det en sjeldenhet at mennesker som nominelt hører til kirken, reelt søker sitt håp og sin trygghet andre steder. I så måte bør

denne teksten være dagsaktuell. Den sier noe om at det ikke er nytt at slikt forekommer, men samtidig viser den veien til fornyet tro og utholdenhet.

Oppskriften har to punkter: 1. Legg av 2. Fest blikket.

Vi bærer utrolig mye med oss i velferds-samfunnet både av ting og av begivenheter. Vi skulle nødig gå glipp av noe. Men nettopp i denne tid har både retreat-bevegelse og pilegrimstradisjon dukket opp. Det er neppe tilfeldig. Sier det ikke noe om et behov for stillhet, for frihet fra de mange ting og begivenheter? Og mange av de som har gitt seg selv anledning til stillhet på et retreat eller på en pilegrimsvandring, kommer tilbake og sier: Dette skulle jeg ha gjort før. Dette vil jeg gjøre igjen.

Ørkenfedrene i Oldkirken søkte stillheten og isolasjonen for å møte Gud. Svensken Peter Halldorf har i sine bøker vist oss at den nettopp på den veien ble åndelige veiledere og autoriteter i sin samtid.

Vi bombarderes med inntrykk, jages av sted av stress og jobbkrav. Det er ikke gode vekst-vilkår for åndelig liv. Denne søndagen sier: Bli stille! Legg av det som tynger. Jeg slår ikke til lyd for en ny kulturpietisme der vi sier nei til Guds gode gaver. Men jeg tror nettopp Allehelgensdagen gir anledning til å minne om hvor viktig det er å velge, også velge bort ting som hindrer meg i å bli stille og møte Gud. Livet er så kort. Hvor avgjørende å bruke tiden til det som gir perspektiv og hjelper til levende håp.

Og i den sammenheng er det helt sikkert at det er godt å få legge fra seg synden. Vi lar oss narre til å tro at den er ufarlig, at den gjør godt, men synden fører alltid til død. Den legger sitt nett rundt sjelen og binder oss inn i åndelig og evig død. Det gjelder grådigheten, hovmotet, nytelsessyken, baktalelsen, den seksuelle urenhet, hatet, ukjærligheten - you name it. Fortsatt lyder det ved døpfonten: Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger.

Den som har vært til skrifte, vet hvor ydmykende det er, hvor lett det er å utsette det, men også hvor befriende det er å få legge byrden av. Legg av!

Og fest så blikket på Jesus. Jo, jeg tror vi trenger helgener også i dag: Martin Luther

King, mor Teresa, Nelson Mandela. Vi trenger de gode eksempler. Men vi trenger mer enn det: Vi trenger frelse og håp. Og det finnes bare et sted. Denne søndagen gir rik anledning til å feste oppmerksomheten på den ene som er verd den, han som utholdt korset for oss.

Er det minnegudstjeneste, er det ekstra verdifullt å hjelpe forsamlingen til å løfte blikket mot ham som er deres eneste håp. Ikke la anledningen gå fra deg. Løft selv blikket mot Jesus og se så lenge at du har noe å vise frem i din preken:

Han gav alt for oss. Han grunnla frelsen ved sitt offer. Og det finns ikke redning andre steder, verken for nordmenn, jøder eller muslimer, Apg 4,12; Joh 14,6; Rom 1,16. Men her er liv og håp og fremtid. La det lyde til håp for alle fortvilte og håpløse.

Og han åpnet veien inn til livet. Det stadfester hans oppstandelse. Han er gått foran oss til oppstandelsens herlighet ved Faderens høyre. Og alle som tror på ham, skal en dag følge ham dit. Det gir både grunn til og mot til å holde ut omgivelsenes motvilje. "Ja, tenk på ham som holdt ut en slik motstand fra syndere, så dere ikke blir trette og motløse."

KURT HJEMDAL

23. søndag etter pinse

12. november 2006

Matt 18,15-20

Esek 33,7-11; Ef 4,30-32

Å flytte fra for små rom til for store rom

Ei ung jente vokser opp i ei lita bygd med stor nærhet, mye omsorg og sterk kontroll. En vesentlig del av denne nærheten, omsorgen og kontrollen er knyttet til trosfellesskapet på Bedehuset. Tryggheten er stor og reglene klare. Men jenta vokser ut av reglene, *ingen* kan i dag unngå å legge merke til at det finnes en verden et sted utenfor. Hun frigjør seg fra et rom som ble opplevd å være for lite. Som student med egen hybel i Oslo har hun flyttet inn i et rom som er gigantisk mye større. Mye større enn de 15 kvadratmeterne hun bor på. Ingen problematiserer hennes valg. Ingen ringer hvis hun uteblir fra forelesningen. Ingen spør hvor hun har vært eller hvem hun har vært sammen med. Hun nyter det, men etter et år blir hun i tvil om hvilket rom som er best for henne. Det store eller det lille? Finnes det et mellomrom?

Privatlivets fred

En av de kjæreste kvaliteter i den jevne nordmanns liv kalles for privatlivets fred. Der slipper vi inn de vi vil, der er vi trygge, der får vi være i fred. Hvor lengter vi når samværet med de andre har blitt litt for slitsomt og påtrengende? Jo, hjem til privatlivets fred. Å leve sitt eget liv på sin egen måte defineres i vår kultur som en rett. Så lenge det ikke er snakk om lovbrudd, er terskelen for å "blande seg inn" svært høy. Den som formaner, risikerer å sitte igjen med en svartere svarteper enn den som blir formant. Dette gjelder også i kristne trosfellesskap.

Ekklesiologi

Hva er egentlig en kirke? Hva er det som konstituerer en menighet? Menighetsforståelsen utfordres i dag på mange måter, gjerne i takt med de store utfordringer de tradisjonelle folkekirker og kirkesamfunn står overfor. Begreper som Emerging Church og Liquid Church vil si noe om de statiske strukturers utilstrekkelighet. Troen er løs.

Kanskje finner vi en helt grunnleggende definisjon av kirke i dagens tekst, en definisjon som er skåret helt inn til beinet? *V 20: For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt i blant dem.*

Tekst og budskap

Det er verdt å merke seg at kapitel 18 er disippelundervisning, og at kapitlet innledes med en understrekning av de minstes verdi: *Den som tar i mot et slikt lite barn i mitt navn, tar i mot meg.* (v.5) Gjennom hele kapitlet holdes Guds nådige omsorg for de små og bortkomne sammen med advarsler mot synd og uforsonlighet.

v.15-17: Vår tekst innledes med en slags forskrift eller framgangsregel for hvordan menigheten skal forholde seg til den synd som ikke kan tåles i menigheten. Her er det ikke snakk om enhver slags synd, men om det som angår hele fellesskapet, og som truer enheten i menigheten. Hvilke synder dette henspeiler på, er ikke så godt å avgjøre sikkert, selv om både Jesu egen forkynnelse og de paulinske lastekataloger gir en viss pekepinn. Enda vanskeligere kan det være å fastslå hvilke synder som skulle tilsi en liknende fremgangsmåte for kirketukt i dagens mange forskjellige typer menighetsfellesskap.

Ansvarer for å tale til rette, gis til alle, ikke bare til utvalgte ledere. Ingen av de anbefalte tre trinnene i prosessen henviser til eldste eller ledere i menigheten.

v.18: Verset omhandler det vi kaller nøkle-makten, og det vanlige spørsmålet å stille er jo da: Hvem har disse nøklene? Nøklene tilhører kirken som helhet, men ivaretakelsen og bruken er selvfølgelig omdiskutert. Enda viktigere er det kanskje å legge merke til den store overgangen fra GT til NT. I GT kunne bare Gud tilgi synder, i NT gis kirken, på Guds vegne, denne makt, jmf. Skriftemålets ord er nøklemaktens praksis: *...tilsier jeg deg alle dine synders nådige forlatelse i Faderens, Sønnens og Den hellige Ånds navn.* At nøklemaktens myndighet til å fastholde synd er mer problematisk i sin anvendelse, tror jeg bare vi må innse. Så får vi heller synges: "Å døm oss Herre, frikjenn oss i domen!" (NOS 727)

v.19 og 20: Disse kan framstå som mer enkeltstående utsagn om troens fellesskap i

bønn og tilbedelse. Samtidig er disse utsagnene med å definere kirken og det gudstjenesteførende fellesskapet. Jesus er der! Mange eller få, Jesus er der. Det er dette fellesskapet som ikke skal få lov til å bli ødelagt av splittelse og synd. Samtidig er det dette fellesskapet som kan bære en uendelighet av skrøpelig og menneskelig brist. Hva er Kirken? Den er i alle fall ikke ren. Den er heller ikke samlet i ett og alt. Men den er på vei mot noe: Studer gjerne NOS 537:

v.3 Selv om den her må bære forakt for sine sår

når den i liv og lære for verden splittet står,
skal helgenropet stige: "Er tiden ennå lang?"

Og kveldens gråt skal vike for gledens morgensang

v.4 Den skuer midt i trengsel, i fare og i strid,
et mål for all sin lengsel: Guds fred til evig tid,

når den med jubel eier sin lønn for kampen her,

når kirken vinner seier, og får sin hvile der.

På vei mot en preken

Denne søndagen blir noen ganger benevnt som tilgivelsens søndag. Det som for mange imidlertid sitter igjen etter lesningene er spørsmålet om kirketukt. Fokus settes på å advare, tale til rette, kalle til oppgjør der synd truer det gudstjenesteførende fellesskapet. Er det mulig å se for seg en hensiktsmessig form for kirketukt, etter mønster av dagens tekst, i en vanlig menighet i Den norske kirke? Jeg tviler. Vi er så dypt influert av en individualistisk autentisitetkultur at kirketukt etter nytestamentlig mønster verken vil fungere eller bli forstått. Sunne(!), autoritets-kritiske grunnholdninger har erstattet mye av den fryktbaserte servilitet som har preget mange kristne fellesskap. Det kan vi sukke over hvis vi liker å sukke over "vår tid". På den annen side har denne "vår tid" andre kvaliteter og andre muligheter. For hva er siktemålet? Siktemålet er å redde mennesker, å hjelpe hverandre til kristen tro, liv og fellesskap. *Likeverdige vennskap* rangeres i dag som den viktigste verdi for ungdom/unge voksne. Det som kan gis av omsorg, ærlighet, formaning og oppfølging gjennom slike vennskap, er uvurderlig og ofte avgjørende for troendes

fortsatte tilhørighet til det kristne fellesskapet. Det er fullt mulig å la dette bli en søndag for det kristne fellesskapet, der vi understreker at Jesus er til stede med sin forsonende og gjenopprettende makt.

Å leve i en menighet kan sammenliknes med å gå i bretau på en glatt og til tider farlig isbre. Når én faller ned i sprekken, gjør vi det vi kan for å få ham opp. Fordi vi er bundet sammen, er "ett legeme" og angår hverandre. Ingen brevandrere kan spørre som Kain: "Er jeg min brors vokter?" Selvsagt er du din brors vokter! Du kan til og med hjelpe han på beina når han faller.

Skisser

1. Fellesskapets fobier

a. Klaustrofobi. Det lille rommet som ble for tett. Rommet som begrenset naturlig utfoldelse og kontrollerte tanker, ord og gjerninger. Et sant kristent fellesskap er ikke klaustrofobisk.

b. Agorafobi: Det åpne, grenseløse rommet, som ikke ga støtte til noe valg. Rommet har ingen øyne i seg som ser deg med omsorg og kjenner deg på en forpliktende måte. Et sant kristent fellesskap er ikke agorafobisk.

c. Guds menighet: Et fellesskap der du blir holdt ansvarlig for ditt liv, der du blir sett med ubetinget kjærlighet, der Jesus er midt i blant oss.

2. Med Jesus midt i blant oss.

a. Der to eller tre er samlet i Hans navn. Cellegruppa, den fortrolige samtalen mellom to venninner, den "flytende" kirke, med stadig nye fellesskapsformer. Tenk stort om den lille gruppa!

b. Der kirkesamfunn feirer gudstjeneste, døper og lærer, når ut til nye, tjener mennesker i omsorg og forkynnelse. Tenk stort om den kirka og den menighet du tilhører. Den kan være skrøpelige eller treig, men tenk stort om den!

c. Der Jesustroende sammen og hver for seg samles over hele kloden i Guds verdensomfattende, usynlige Kirke, i splittelse, under forakt, men på vei til seier og hvile. Tenk stort om Guds rike!

Lykke til!

SJUR ISAKSEN

Takk for innsatsen!

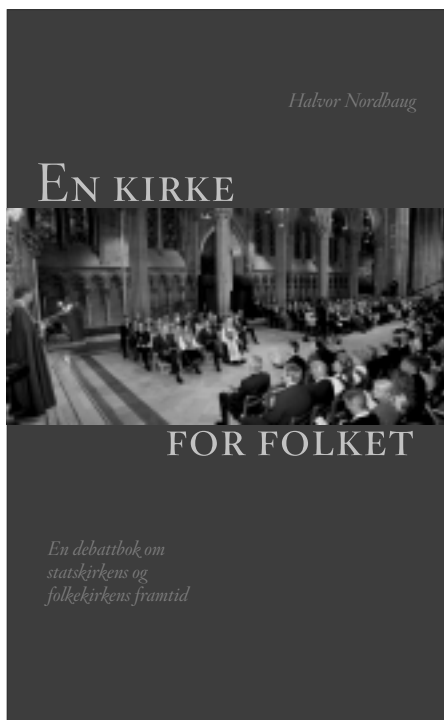
Med dette nummeret avslutter tre av våre tekstmedarbeidere sin virksomhet i Luthersk Kirke-tidende, nemlig Brita Hardeberg, Kurt Hjemdal og Martin Synnes. Redaksjonen vil takke disse tre hjerteligst for alt de har bidradd med gjennom sine tekstgjennomgørelser. Vi har stor forståelse for at de av ulike grunner velger å bruke sine krefter på andre oppgaver i fortsettelsen, og ønsker dem Guds rike velsignelse over det som ligger foran.

Ny og aktuell bok fra Luther Forlag

Halvor Nordhaug

EN KIRKE FOR FOLKET

EN DEBATTBOK OM STATSKIRKE OG FOLKEKIRKE

Høsten 2006 skal Den norske kirke behandle den offentlige innstillingen om stat og kirke.

Denne boken gir god hjelp til både enkeltpersoner og høringsinstanser for et velbegrunnet veivalg.

Med studieplan godkjent av Norsk Kristelig Studieråd

Kommer 15. september!

Kr 148,-

Ny og aktuell bok fra Luther Forlag

Thor Hesselberg (red.)

KIRKENS FRAMTID – FRAMTIDENS KIRKE DEN MISSIOLOGISKE UTFORDRING I DE NORDISKE FOLKEKIRKER

Kr 175,-

Samling fordrag fra en konferanse med samme tema, arrangert av Oase.

Både Den norske kirke, og folkekirken i Norden for øvrig, står i dag overfor store utfordringer. Utviklingen på ulike områder i våre samfunn, sosialt, økonomisk og kulturelt, har gjort noe med folks forhold til kirken. Selv om vår tids mennesker ikke synes å være mindre religiøse enn tidligere generasjoner, er oppslutningen om de tradisjonelle gudstjenester i tilbakegang. De ulike statistikker som foreligger kan nok tolkes noe forskjellig, men den generelle trenden kan ikke lenger bagatelliseres eller bortforklares.

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Stavanger bispedømme

Oversikt over søkere til ledig stilling som sokneprest i Stavanger Domprosti med særlig tjeneste i Tjensvoll sokn:

Syvertsen Stig Johan, student prest, f. 1949
Nilsen Sven Harald, sokneprest, f. 1952
Rasmussen Dag Audun, vikarprest, f. 1952
Bjørnevik Torunn Helene, vikarprest, f. 1952
Mann. Ikke off., f. 1956
Helgesen Helge, sokneprest, f. 1956
Stranden Ragnhild, vik./sokneprest, f. 1958
Hestnes Torbjørn, sokneprest, f. 1958
Myrset Lars Helge, prosjektrådgiver, f. 1959
Mann. Ikke off., f. 1959
Eggestøl Jan Helge Gram, kapellan, f. 1962
Slettebø Lars, kulturleder, f. 1967
Skjold Sven E, misjonsprest, f. 1968
Vidnes Sigve, misjonsprest, f. 1969
Viland Wenche Stavseth, b/ungd. prest, f. 1975

Stavanger bispedømme

Oversikt over søkere til ledig stilling som sokneprest i Søre Ryfylke prosti med særlig tjeneste i Hjelmeland, Fister og Årdal sokn:

Østhus Ole Dagfinn, sokneprest, f. 1950
Stranden Ragnhild, vik. sokneprest, f. 1958
Laugaland Ingebjørg Vik, b/ungd. prest, f. 1968
Vistnes Arnt Johan, vik. kateket, f. 1977

Stavanger bispedømme

Oversikt over søkere til ledig stilling som menighetsprest (01.09.06 - 31.08.08) i Sandnes prosti med særlig tjeneste i Høyland sokn:

Rasmussen Dag Audun, vikar prest, f. 1952
Matre Odd Hansen, familie kontakt, f. 1956
Sandaker Ovar Andreas, lærer, f. 1968
Refsnes Anne Bjelland, vik.prestetj., f. 1949

LEDIGE STILLINGER

Oslo bispedømme

Kapellan i Søndre Aker prosti med Manglerud sokn som tjenestested.

Søndre Aker prosti utgjør sørøstre del av Oslo by og har 12 sokn. Folketallet er nær 120 000 hvorav ca 86 000 er medlemmer av Den norske kirke.

Manglerud sokn ligger sentralt sørøst i Østensjø bydel. Soknet har ca 13 000 innbyggere hvorav 10 500 er medlemmer av Den norske kirke. Bebyggelsen består av blokker, rekkehus og eneboliger. Soknet har ett prekested, Manglerud kirke, en arbeidskirke fra 1963 med 350 sitteplasser.

I soknet er det 2,5 menighetspreststillinger, den siste er for tiden betjent av seniorprest i 40%, foruten en sykehjemsprest i 50%. For øvrig består staben av menighets forvalter og kirketjener i heltidsstillinger, barne- og familiekonsulent (80%), organist (ca 40%) og diakonimedarbeider (40%). Menigheten har ellers en stor gruppe frivillige medarbeidere knyttet til menighetskontoret, barne-, ungdoms-, voksen- og eldrearbeidet.

Manglerud menighets visjon er *en kirke full av liv og en menighet full av nærhet*. Menighetsråd og stab arbeider sammen om å fylle visjonen med innhold. En satsing på familiegudstjenestene, en utvidet besøks-tjeneste og ukentlige bønnesamlinger i kirken er eksempler på dette. Arbeid med etablering av flere ulike smågrupper, varierte gudstjenester og en oppgradering av kirkerommet på lyd- og lysanlegg, er andre eksempler.

I menigheten drives et utstrakt barnearbeid med 4 ulike grupper for barn fra tre år til konfirmasjonsalder. Menigheten har også et familiekontor som består av ca 30 barn og voksne. En nystartet familiespeidergruppe er også et populært tiltak for denne gruppen. Dessuten samles mødre og fedre med barn under ett år til ukentlig babysang. Barn og voksne fra disse gruppene danner, sammen med kapellan og barne- og familiekonsulent stammen på de månedlige familiegudstjenestene.

Konfirmant-/ungdomsarbeidet er inne i en spennende fase med Ten Sing som en del av

konfirmantopplegget og oppbygging av en kafé for ungdom i kirkens underetasje. Konfirmantåret er fra januar med sommerleir i september. Menigheten har også et tilbud om leksehjelp for konfirmanter/ungdom og regelmessige ungdomsgudstjenester.

Innenfor menigheten har flere misjonsforeninger og grupper sine møter. Menighetens "Hyggetreff" kan samle inntil 80 eldre mennesker på sine møter hver 14. dag. "Onsdagsklubben" er et populært månedlig møtested for utviklingshemmede.

Kapellanen skal samvirke med menighetsrådet og andre medarbeidere, arbeide for å styrke livet og engasjementet i menigheten, slik at den kan fungere som en åpen, bekjennende og misjonerende folkekirkemenighet.

Kapellanen tar sammen med de andre menighetsprestene hånd om gudstjenester og kirkelige handlinger. På grunn av andre særskilte ansvarsområder har kapellanen lettelse når det gjelder kirkelige handlinger.

Kapellanen har sammen med andre ansatte og frivillige et spesielt ansvar for at barn og ungdom inkluderes, engasjeres og involveres som aktive og fullverdige medlemmer i Manglerud menighet. I tillegg har kapellanen hovedansvaret for konfirmantundervisningen, med årlig ca 65 konfirmanter og er den av prestene som har et særlig ansvar inn mot barne- og familiearbeidet. Kapellanen har også et ansvar for rekruttering av nye ledere i konfirmant-/ungdomsarbeidet og oppfølging av disse.

I menigheten er det 12 barnehager, 1 barneskole, 2 barne- og ungdomsskoler og 1 videregående skole. Kapellanen er for tiden skolekontakt for Høyenhall barne- og ungdomsskole og Abildsø barne- og ungdomsskole.

Søkere til stillingen som kapellan bør ha

- Engasjement for og erfaring fra arbeid med barn og unge
- Kjennskap til dagens barne- og ungdomskultur
- Gode evner til kommunikasjon med barn, unge og eldre
- Evnen til å motivere og lede andre
- Åpenhet for nye arbeidsmetoder

- Kreativitet, friskhet og evne til nytenkning
- Gode samarbeidsevner

Det er ukentlige stabsmøter under ledelse av menighetsforvalter. En til to ganger i måneden har prestene egne planleggingsmøter. I prostiet holdes det ukentlige møter med hovedvekt på tekstgjennomgørelser. Prester og andre tilsatte som arbeider med barn, unge og konfirmanter i prostiet har dessuten enkelte egne samlinger i løpet av semesteret.

Stillingen har Søndre Aker prosti som tjenestedistrikt. Dette innebærer at prosten kan pålegge kapellanen å bistå med tjenester i prostiet.

Målform er bokmål.

Spørsmålet om tjenestebolig er under arbeid.

På tjenestested med flere prester har Oslo bispedømmeråd lagt vekt på representasjon av begge kjønn i prestekollegiet.

Stillingen lønnes som 0922 kapellan, lønnstrinn 44-59. Pensjonsinnskudd og godtgjørelser etter gjeldende satser.

For nærmere opplysninger kan sokneprest Ole Tommelstad (tlf 23127134), menighetsforvalter Else Storaas Vatne (tlf 23127132), prost Tore Kopperud (tlf 23167280) eller prostikonsulent Sigrid Schander-Larsen (tlf 23167284) kontaktes.

Søknader med CV, referanser og kopi av vitnemål og attester må være Oslo bispedømmeråd, Postboks 9307 Grønland, 0307 Oslo, i hende *innen 22. september 2006*.

Oslo bispedømme

Kapellan i Søndre Aker prosti med Nordstrand sokn som tjenestested.

Søndre Aker prosti utgjør søndre del av Oslo by og har 12 sokn. Folketallet er nær 120 000, hvorav om lag 86 000 er medlemmer av Den norske kirke.

Kapellanens tjeneste vil i hovedsak være knyttet til Nordstrand sokn. Men dette soknets nære samvirke med Ljan sokn gir stillingen et visst forhold også til dette soknet. I Nordstrand sokn bor det 13 000 innbyggere, mens det i Ljan sokn bor 3 500 innbyggere. De aller fleste er medlemmer av Den norske kirke.

Kapellanen vil i hovedsak ha sin tjeneste i Nordstrand kirke. Det legges mye arbeid i forberedelse og gjennomføring av gudstjenestene i samarbeid med kantor, kirkekor, barne- og ungdomskor, musikere og andre frivillige medarbeidere. Det er stort engasjement og god oppslutning om gudstjenestene i soknet.

Nordstrand er prostesete for Søndre Aker prosti og prosten har noe av sin tjeneste knyttet til gudstjenester i kirker og på institusjoner i Nordstrand og Ljan sokn. Menighetene betjenes av sokneprest og to kapellaner, der den andre kapellanen bor i Ljan sokn. Det er to alders- og sykehjem i Nordstrand sokn, begge med hver sin prest i deltidsstilling. I tillegg kommer to sentre med eldreboliger som besøkes av prestene. Kapellanen deltar i dette arbeidet i den utstrekning det er mulig i forhold øvrige oppgaver.

Nordstrand menighet har en stor stab. Foruten de statsansatte prestene lønner menigheten egen barne- og ungdomsprest (100%), to diakonstillinger (100 og 50%), barnesekretær (50%) og kantor (ca 50 %). Fellestrådet betaler formenighets forvalter/daglig leder, klokker (50%), kantor (50%) og kirketjener (50%). I tillegg gjør frivillige medarbeidere en viktig innsats i administrative oppgaver på kontoret. Kapellanen vil ha kontor i menighetssenteret ved siden av kirken.

De to soknene eier og driver til sammen tre barnehager og ett fritidshjem tilknyttet SFO. Det er tre barneskoler, én ungdomsskole og en skole med 1 - 10 trinn. Prestene

delers ansvaret for kontakten med skolene mellom seg. Kontakten med skolene er god, og det holdes skolegudstjenester tilknyttet høytidene.

I 2005 var det 137 dåp, 128 konfirmanter, 26 vigslar og 108 gravferder i Nordstrand sokn. For Ljan var tallene: 35 dåp, 18 konfirmanter, 7 vigslar og 11 gravferder. Nordstrand menighet driver et omfattende arbeid for ulike aldersgrupper, flere kor er knyttet til menigheten og det er stor aktivitet og mange engasjerte mennesker å forholde seg til. De to menighetene ledes av hvert sitt menighetsråd og mange utvalg er knyttet til rådene. Kapellane er varamann for soknepresten i Nordstrand menighetsråd.

Kapellane har hovedansvaret for konfirmantarbeidet som menighetene samarbeider, om og der den andre kapellane også deltar. Dessuten er barne- og ungdomspresten og den halve diakonstillingen involvert i konfirmantarbeidet, da det er et nært samarbeid mellom konfirmant- og ungdomsarbeidet, særlig med tanke på lederarbeid. Konfirmantopplegget foregår i perioden januar - september, der en 5 dagers leir er et viktig element. Ca 75 % av årskullet deltar i kirkens konfirmantopplegg. Kapellane må kunne dokumentere god evne til samarbeid og til å inspirere medarbeidere, foruten å ha administrative evner.

I tillegg vil kapellane, i samarbeid med barne- og ungdomspresten, få et særlig ansvar for trosopplæringen. I noen grad deltar også kapellane i ungdomsarbeidet, bl.a. på ungdomsgudstjenester og enkelte leire.

Kapellane går inn i gudstjenesteturnus og tjenesteuke sammen med sokneprest og den andre kapellane. Omfanget av de ovennevnte oppgaver tilsier likevel en noe lavere frekvens på disse tjenestene, særlig i hardt belastede perioder.

Visjonen for arbeidet i Nordstrand menighet er: Jesus Kristus kjent, trodd, elsket og etterfulgt. Det søkes etter en visjonær og arbeidsglad medarbeider, som liker å forholde seg til mange mennesker, særlig barn og ungdom. Til gjengjeld kan vi tilby gode samarbeidsforhold og mange flotte medarbeidere, både ansatte og frivillige og en menighet

som både har stor omsorg og tydelige forventninger.

Det er et eget forum for prester og andre med oppgaver i konfirmant- og ungdomsarbeid i prostiet. Det holdes også ukentlige tekstgjennomgørelser og andre provistive samlinger.

Stillingen har Søndre Aker prosti som tjenestedistrikt. Dette innebærer at prostene kan pålegge kapellane å bistå med tjenester i prostiet.

Målform er bokmål.

Det stilles ikke tjenestebolig til rådighet.

På tjenestested med flere prester har Oslo bispedømmeråd lagt vekt på representasjon av begge kjønn i prestekollegiet.

Stillingen lønnes som 0922 kapellan, lønns-trinn 44-59. Pensjonsinnskudd og godtgjørelser etter gjeldende satser.

For nærmere opplysninger kan sokneprest Sven Holmsen, prost Tore Kopperud eller prostikonsulent Sigrid Schander-Larsen kontaktes, alle på tlf 23167280.

Søknader med CV, referanser og kopi av vitnemål og attester må være Oslo bispedømmeråd, Postboks 9307 Grønland, 0307 Oslo, i hende innen 22. september 2006.

Hamar bispedømme

Kapellan i Hamar domprosti med tjenestested i Løten sokn.

Det er ledig stilling som kapellan med Hamar domprosti som tjenestedistrikt og med Løten sokn som tjenestested og særskilt arbeidsområde.

Sokneprest og kapellan i Løten har inngått i ett av tre teamområder innen domprostiet og slik vært en del av domprostens ledelse av prestetjenesten. Prestene har faste teammøter med drøfting av felles prosjekter, erfaringsutveksling og faglig utvikling, koordinering av ferie og fritid, fordeling av ulike tjenester med mer. Også i prostiet som helhet arbeides det aktivt med faglig utvikling. Ved innføring av ny tjenesteordning for menighetsprester legges det vekt på egenskaper knyttet til samarbeid, samhandling og utvikling. Den som tilsettes må også påregne at endring av ansvars- og arbeidsoppgaver vil kunne skje iht tjenesteordningen.

Løten er en landkommune mellom Elverum og Hamar med ca 7300 innbyggere. For mer informasjon om Løten: se www.løten.kommune.no. Det er god barnehagedekning og 4 grunnskoler og en ungdomsskole i kommunen. Sognet har sammenfallende grenser med kommunen og består av en menighet. Sogneprest er medlem av menighetsråd og fellesråd med kapellan som varamedlem. Det er en kirke med kirkegård og gravkapell, tre kapeller og en middelalderkirkeruin som gudstjeneststeder.

Ved Løten Helsetun og Kvennhaugen dag-senter er det regelmessig andakter.

I soknet var det i 2005: 72 forordnede gudstjenester, med gjennomsnitt 113 deltakere, 55 dåp, 85 konfirmanter, 17 vielser og 82 gravferder. Det er godt samarbeid med skole og barnehage.

I soknet består staben av: sogneprest, kapellan, organist 70%, daglig leder 80%, sekretær 20%, to kirketjener/kirkegardsarbeidere ved hovedkirken og kirketjenerne ved kapellene. Kirkekontoret er bra utstyrt og er samlokalisert med kommuneadministrasjonen i Løten sentrum.

Prestene i soknet har hittil hatt hver sin tjenesteuke og fordelt gudstjenester etter plan

med fri (stort sett) annenhver helg. Konfirmandundervisning foregår etter skoletid, for det meste i "Klokkergarden", et menighetshus/kirkestue bygd i 2000 (se www.klokkergarden-løten.no)

I Klokkergarden arrangeres også temakvelder og Kulturverksted. Endringer i ansvars- og arbeidsfordeling mellom prestene må påregnes ved innføring av ny tjenesteordning.

Det er to barneklubber i sognet: en i Klokkergarden og en i Ådalsbruk kapell, og et barnekor i menighetsregi. Den ene barneklubben har til nå vært ledet av kapellanen. Sognet har også en aktiv menighetspleie som fungerer som menighetens diakoniutvalg.

Løten menighet ønsker å:

- Være en åpen og inkluderende kirke som bygger på et fellesskap der mennesker møter Gud og hverandre og der forkynnelsen er tydelig i en glad tro på Jesus.
- Være kjent, tydelig og tilstede i lokalmiljøet.
- Være et sted hvor gudstjenesten er samlingspunkt for alle aldersgrupper og alle som ønsker å høre til i kirken.
- Være en menighet med lav terskel som også har fokus på "verden" utenfor menigheten.

Det søkes derfor etter en kapellan som:

- Aktivt samarbeider med menighetsråd, stab og frivillige for å nå målet om at kirken/menigheten skal være tydelig tilstede i lokalmiljøet og være en ressurs for befolkningen både i hverdagslivet, ved høytider som dåp, konfirmasjon og vigsel, og når sorg og sykdom rammer og ved gravferd.
- Har erfaring med og ønsker å engasjere seg i - og utvikle menighetens arbeid blant barn og ungdom og ser på dette som en viktig og nødvendig oppgave for å bygge menigheten.
- Vil videreutvikle et variert og inkluderende gudstjenesteliv.
- Har en arbeidsstil som er preget av evne til samarbeid, fleksibilitet, humor og ansvarsbevissthet.

Til stillingen er det knyttet boplikt. Kapellanboligen er bygget i 1973 og er på 162 m² grunnflate. Tomten er på ca. 1,4 da. Boligen

ligger i et rolig og barnevennlig strøk ca 500 m fra barnehage og barneskole, vel 1 km fra ungdomsskole og snaut 1 km fra kommunehuset der kirkekontoret er.

Boligen inneholder kjøkken og vaskerom, stue på ca 48 m², 4 soverom, bad, dusjrom, 2 wc og delvis kjeller. Boligen oppvarmes med oljefyrt sentralfyring og elektrisitet. I stua er det også stor peis og vedovn. Til boligen hører dobbelt garasje. I 2004 ble det skiftet vinduer og det vil bli malt innvendig før innflytting.

Husleie og boforhold reguleres av de til enhver tid gjeldende regler for tjenesteboliger. De som blir tilsatt må rette seg etter disse regler og de bestemmelser som måtte bli truffet om leie, bruk og eventuell flytting av bosted. Tjenestebolig for prester er tjenestebolig i henhold til husleielovens § 11.3. Dette gir leieren færre rettigheter enn ved leie av annen bolig.

Målformen i kirke og skole er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Stillinger er lønnet i stillingskode 0922 kapellan i l.tr 44 - 50. Innskudd til Statens Pensjonskasse. Tjenestetelefon, skyssgodtgjørelse og tilskudd til tjenestedrakt dekkes av bispedømmerådet etter de til enhver tid gjeldende satser. Tilsetning skjer i henhold til gjeldende lov- og regelverk for tilsetning i staten, samt Tjenesteordning for menighetsprester. De som tilsettes må rette seg etter endringer i ansvars- og arbeidsoppgaver samt tjenstedistrikt som i fremtiden kan gjennomføres innenfor lov-, regelverk og ny tjenesteordning for menighetsprester i Den norske kirke.

Nærmere opplysninger om stillingen kan få ved henvendelse til soknepresten i Løten tlf 62593020, Domprost i Hamar 62510550 eller Hamar bispedømmeråd 62550350. Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes: Hamar bispedømmeråd, Postboks 172, 2302 HAMAR innen 6.10.2006.

Hamar bispedømme

Sokneprest i Sør-Gudbrandsdal prosti med Aulstad, Svatsum og Vestre Gausdal sokn som tjenestested.

Det er ledig stilling som sokneprest i Sør-Gudbrandsdal prost med tjeneste Aulstad, Svatsum og Vestre Gausdal sokn.

Prestegjeldet omfatter vestre dalføret i Gausdal kommune og består av tre sokn som har hver sine kirker og egne menighetsråd. Prestegjeldet har til sammen ca. 2500 innbyggere. Dalen er ca. 4-5 mil lang. Næringsgrunnlaget er vesentlig primærnæringer og serviceyrker. En del "vestringer" har arbeid i Lillehammer.

Gausdal er ei bygd med rike kulturtradisjoner og et aktivt kulturliv, med sang, musikk og idrett. Det er gode muligheter til jakt, fiske og friluftsliv. Vestfjellet i Gausdal er Jotunheimens forgård. Naturen ligger og venter utenfor døren.

I prestegjeldet er det to barneskoler og en barnehage, kommunens ungdomsskole, sjukehjem og boliger for funksjonshemmede. Kommunesenteret i Gausdal ligger ca. 6 km fra Forset ved Segalstad bru. Der er også Gausdal videregående skole. Målformen i skolene er bokmål i Forset og nynorsk i Svatsum, men i kirkene brukes bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Gausdal kommune er ett fellestrådsområde, og består av prestegjeldene Østre og Vestre Gausdal. Kirkevergen i Gausdal har full stilling. Foruten soknepresten har Vestre Gausdal organist i 70% stilling, kirketjenere i deltidstillinger og kontorfullmektig en dag pr uke. Prestekontoret ligger i Forset i nærheten av Vestre Gausdal kirke. Alle tre kirkene er gamle trekirker bygd på 17-1800 tallet. I tillegg er det 4 gudstjenester per år i Espedalen fjellkirke. Denne kirken ligger ca. 5 mil fra Forset og er i Sør-Fron prestegjeld.

Gudstjenestene er organisert slik at Vestre Gausdal kirke har gudstjeneste annenhver søndag, og Aulstad og Svatsum fjerde hver søndag. Innimellom er det også gudstjenester på grendehus og i friluft (Setermesser). Prostiprestordningen gjør at soknepresten har fri hver fjerde helg. Et samarbeid med soknepresten i Østre Gausdal kan også gi større fleksibilitet i tjenesten. Årsstatistikk for 2002

viser for hele prestegjeldet samlet: 13 dåp, 3 vigslar og 41 begravelsar.

I menigheten drives et aktivt barnearbeid i regi av menighetens egne krefter. Speiderarbeidet har ca. 40 medlemmer og er et populært tiltak. I tillegg er det søndagskole, barnekor og ungdomsklubb annenhver fredag. Menighetsweekend er også en årlig foreteelse.

Diakoniutvalget arrangerer eldretreff i kyrkjestua en gang i måneden. Vestre Gausdal har 6 grendehus og ett bedehus tilknyttet Normisjon. NMS har også en misjonsforening. Det er ønskelig at presten evner å samarbeide bredt med de frivillige organisasjoner og tiltak.

Konfirmantkullet dette året, 2006-2007 er på 18 ungdommer. Konfirmantsamlingene holdes i kyrkjestua på Forset etter skoletid. Konfirmantene har de siste årene deltatt på en ukes konfirmantleir i sommerferien i regi av KFUK/KFUM. Konfirmantene har fri en dag fra skolen for å delta på Kirkens Nødhjelps fasteaksjon. Konfirmantarbeidet er under kontinuerlig evaluering.

Menighetene står selv for dåpsundervisning for 6 åringer.

Presten er tradisjonelt med i redaksjonskomiteen for Kyrkjeblad for Vestre Gausdal som kommer ut med ca. 5 nummer i året. På Forsettnet har presten andakt annenhver uke i samarbeid med organisten. Presten er også med i et kommunalt kriseteam.

I Forset ligger Vestre Gausdal prestegård. En tidligere sokneprest er ved overgang til annen stilling i prostiet gitt anledning til å bo i prestegården. Det er for tiden ikke tjenestebolig til stillingen. Dette innebærer at det kan bli endring i boplikt i løpet av den tiden man er tilsatt. Det er menighetens ønske at ny sogneprest bor i prestegjeldet.

Kirken i Vestre Gausdal ønsker å være synlig i lokalsamfunnet, og fremstå med lav terskel og romslig høyde under taket.

Stillingen lønnes som 0930 sogneprest, ltr. 51 - 68. Vanlige regulativmessige godtgjørelser. Skyss og telefongodtgjørelser etter offentlige satser. Pensjonsinnskudd.

Tilsetting skjer i henhold til gjeldende lov- og regelverk for tilsetting i staten, samt Tjenesteordning for menighetsprester. Den

som tilsettes må rette seg etter endringer i ansvars- og arbeidsoppgaver samt tjenstedistrikt som i fremtiden kan gjennomføres innenfor lov-, regelverk og ny tjenesteordning for menighetsprester i Den norske kirke.

Nærmere opplysninger kan man få ved henvendelse til Hamar bispedømmekontor (tlf. 62550350), prosten i Sør-Gudbrandsdal (tlf. 61270888) eller til fungerende sokneprest i Vestre Gausdal (tlf 61248940)

Søknad med CV, referanser og kopier av relevante vitnemål og attester skal sendes til Hamar bispedømmeråd, postboks 172, 2302 Hamar innen 06.10.2006.

Nyhet fra Luther Forlag

*Tone Stangeland Kaufman
Og Birgitte Bjørnstad Sæbø (red)*

DE STORE ORDENE EN ANTOLOGI

De store ordene er en antologi med 25 forfattere.

Vi har valgt ut 25 av de store ordene i kristen tro og bedt bidragsytere fra ulike kristne sammenhenger om å gi disse ordene et nytt språk for vår tid. Resultatet er blitt en vakker bok fylt av varme, med mange nye perspektiver og et rikt språk.

Kr 248,-

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO
Red. sekr.: Eyolf Berg
Tlf. 91 17 65 37
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Bjørg Gjelsvik,
Bok & Media AS, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemoduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

